

गृहातील अन्नद्रव्ये कमतरता अनु उपाय

डॉ. योगेश पाटील, डॉ. आदिनाथ ताकटे

जमिनीचा प्रकार, खत आणि पाणी व्यवस्थापन, जाती अशा अनेक घटकांचा अन्नद्रव्य उपलब्धतेवर परिणाम होऊ शकतो. गृह पिकामध्ये अन्नद्रव्ये कमतरतेची योग्य लक्षणे ओळखून त्यासाठी अन्नद्रव्ये फवारणीचे नियोजन करावे.

गृह पिकातील नत्र कमतरतेची लक्षणे.

व नस्यतीच्या वाढीसाठी आणि विकासामध्ये अन्नद्रव्ये अत्यंत महत्वाची भूमिका बांधवात. प्रत्येक वनस्पतीला वाढीच्या विविध टप्प्यांमध्ये विविध अन्नद्रव्यांची आवश्यकता असते. वनस्पतीची वाढ आणि विकास या महत्वाच्या टप्प्यात आवश्यक अन्नद्रव्यांचा पुरवठा होणे गरजेचे असते. वनस्पतीला जीवन्क्रम सूख करण्यासाठी १७ प्रमुख अन्नद्रव्यांची आवश्यकता असते. त्यांकी नायट्रोजन, फॉस्फरस, पोटेशिअम, कॅल्शिअम, सल्फर, मॅग्नेशिअम, कार्बन, आ॒क्सिजन, हायड्रोजन ही अन्नद्रव्ये वनस्पतीला अधिक प्रमाणात लागतात. तर लोह, बोरान, क्लोरीन, मैग्नीज, जस्त, तांबे, माल्बेडम, निकेल याची तुलनेवे कमी प्रमाणात आवश्यकता असते. मुड्य अन्नद्रव्यांसोबतच दुम्य आणि सूखम अन्नद्रव्ये पुरेशा प्रमाणात वनस्पतीला उपलब्ध न झाल्यास वनस्पतीमध्ये अन्नद्रव्ये कमतरतेची लक्षणे आढऱ्यून येतात.

जमिनीचा प्रकार, खत व सिंचन व्यवस्थापन, गृह लागवडीसाठी वापरलेला वाण अशा अनेक घटकांचा अन्नद्रव्य उपलब्धतेवर परिणाम होऊ शकतो. प्रत्येक अन्नद्रव्यांच्या कमतरतेची लक्षणे ही वेगळी असतात.

लोह कमतरता

- नवीन पानांच्या शिरांमधील भाग पिवळा पडू शिरा हिरव्या राहतात.
- तीव्र कमतरतेमध्ये पूर्ण पान पिवळे होते. तसेच जुनी पाने देखील पिवळी पडण्यास सुरुवात होते.
- पाणथळ, चुनखडीचे प्रमाण जास्त असलेली जमिनी तसेच जमिनी गरजेपेक्षा जास्त डिंकचे प्रमाण असल्यास लोहाची कमतरता अधिक तीव्र होते.

उपाय

- लोहाची कमतरता दिसून आल्यास, फेरस सल्फेट ५० प्रॅम किंवा चिलेटेड फेरस २० प्रॅम प्रति १० लिटर पाणी या प्रमाणात मिसळून फवारणी करावी.
- लोहाची कमतरता असलेल्या जमिनीत, शिफारसीत अन्नद्रव्यांसोबत (१२०:६०:४० नव: स्फुर्द : पालास किलो प्रति हेक्टर), हिराकस २० किलो (हेक्टरी १०० किलो शिणखतात १५ दिवस सुरुव) जमिनीनून द्यावे.

जस्ताची कमतरता

- गृह पिकात उच्च प्रीतीचे दाणे भरण्यासाठी डिंक

जस्त कमतरतेची लक्षणे.

हा घटक अत्यंत आवश्यक आहे. अल्फाथर्मी व

चुनखडीयुक्त जमिनीत जस्ताची उपलब्धता कमी

असते. तसेच स्फुरदाचा गरजेपेक्षा जास्त प्रमाणात

पुरवठा केल्यास डिंकची कमतरता दिसून येते.

डिंक कमतरतेची लक्षणे नवीन पानांवर दिसून येते.

जास्त प्रमाणात कमतरता असल्यास पाने पांढरी

होतात.

वनस्पतीची उंटी आणि पानांचा आकार कमी

होतो.

वनस्पतीची उंटी आणि पानांचा आकार कमी